

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

De Libro Tobiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

gimani. Hunc si regnum esse auspiciatum ponamus anno Periodi Julianæ 4249, incidet viceſimus in annum ejuſdem Periodi 4269: à quo tempore ad obitum Darii Codomanni, annum videlicet 4384, intercedunt anni centum & quindecim. Itaque ſi Artaxerxis viceſimo annum ætatis egerit decimum ſextum Nehemias, natus fuerit annos circiter centum triginta & unum, cum obiit Darius, quod profecto neque mirum eſt, neque novum. Optime id probat exemplis Scaliger: verum argumento ipſe ſuo abutitur, cum quod de uno, vel duobus credibile eſt, pluribus nititur accommodare. Cauſſa itaque non erat, cur Petavius ad refellendum hoc Scaligeri commentum, *viduas* incuſaret petriochen hanc, quæ Jeddæ Pontificis & Darii facit mentionem; aliorum quorundam auctoritatem ſecutus. Nodum quem ſolvere poterat, ſecare non debuit. Plane vero huic in eo aſſentior, quod Sanaballetos arbitratu fuiſſe duos, alterum Artaxerxis coætaneum, Darii Codomanni & Alexandri alterum. Unde Scaligeri argumentum ex unius Sanaballeti diuturnitate conflatum diſſolvitur.

Scalig. De emend. temp. libr. 6. Pet. De doct. temp. libr. 12. cap. 15.

Secundum argumentum. Tract. Theol. cap. 10.

Hier. Præf. in Eſdr. & Neh.

Tertium argumentum. Ibid. Orig. libr. 6. cap. 11.

Hier. Præf. in Eſdr. & Neh.

V. Invidiam præterea facere conatur libris Eſdræ Theologo - Politicus Diſputator, ex eo quod in Epiftola genealogiæ, quæ Eſdræ ſecundo capite, Nehemiæ ſeptimo continetur, ſingulæ hominum, qui per partes numerantur, ſummæ in unum collectæ ſolidam ſummam illic notatam non exæquent, & quod in nominibus crebra vitia deprehendantur: frequenti nempe librariorum errore, quibus in referendis arithmetiſis notis, & exprimendis nominibus labi promptiſſimum eſt, ut jam dixi. Præcaverat incommodum iſtud Hieronymus, cum ad Domnionem & Rogatianum ſcriberet, ut librorum illorum emendata à ſe exemplaria cum fratribus communicarent, *Admonentes ut Ebræa nomina, quorum grandis in hoc volumine copia eſt, diſtincte & per intervalla tranſcriberent. Nihil enim, inquit, proderit emendaſſe librum, niſi emendatio librorum diligentia conſervetur.*

VI. Conflatur tertium argumentum ex Iſidori verbis, quibus ſecundum Eſdræ librum apud Ebræos non haberi, ſed inter apocryphos rejici docet. Verum ex hoc ipſo teſtimonio manifeſtum eſt, non ſecundum illum intelligi Librum, qui Nehemiæ nomen præfert; nam diſerte pronuntiat idem ille Iſidorus, Eſdræ libro ſermones Eſdræ & Nehemiæ contineri. Probabile itaque eſt ipſum, cum ex Hieronymo didiciſſet, *apud Ebræos Eſdræ Nehemiæque ſermones in unum ſermonem coarctari*, unicum Eſdræ librum canonicum cenſuiſſe; cum autem alios Eſdræ libros apocryphos eſſe ſciret, eos quoque in unum conjungendos eſſe, ac unum canonicum, alterum apocryphum exiſtimaviſſe.

DE LIBRO TOBIÆ.

I. Diſputatur de Auctore libri Tobia. Scriptus videtur partim à Tobia patre, partim à filio, partim ab incerto Auctore. II. Probatuſ eius *γνησιότης* & antiquitas. III. Diſputatur de tribus Ebraicis libri Tobia editionibus; IV. & de Græca. V. Refelluntur argumenta Adverſariorum. Unicum argumentum.

Diſputatur de Auctore libri Tobia. Scriptus videtur partim à Tobia patre, partim à filio, partim ab incerto Auctore. Hier. Præf. in Tob.

Probatuſ eius *γνησιότης* & antiquitas. Tob. 11. 10.

I. **E**T ſi in Canonem ſacrorum Voluminum Tobiaë librum non dedicarunt Ebræi; quæcunque tamen in eo narratur, Salmanaſaris, & Sennacheribi, & Ezechiaæ ætate fatentur vere contigiſſe, ut eſt in Juchafin; Librum autem ipſum *hiſ* qua *Hagiographa memorant, manciparunt*, uti de eo loquitur Hieronymus. De Libri ætate & Scriptore non ita convenit. Conſtat quidem ante Chriſtum fuiſſe relatum in literas, ut tradit Auguſtinus in Speculo. Partim autem ab ipſo Tobia patre, partim à Tobia filio ſcriptum eſſe, nonnulla etiam ab incerto Auctore, aliquo fortasſe è Tobiaë nepotibus, eſſe adjecta conſentit ſanior pars Interpretum; & capita quidem priora duodecim à Tobia patre; decimum tertium, & decimi quarti partem, qua ſenioris Tobiaë narratur interitus, ad poſtremos uſque verſus duos; à Tobia filio; duos illos verſus poſtremos, quibus Tobiaë filii mors continetur, ab incerto Auctore.

II. Concedo libens in hanc ſententiam, ut pote quæ nitatur capite duodecimo, quo Tobiam utrumque jubet Angelus caſus ſuos literis tradere. Nam cum Vulgata habeat: *Narrate omnia mirabilia ejus*; ſic Græcus Interpres: *ἡγάλας τὰς πᾶσι καὶ τὰ σωτηριώδη εἰς βιβλίον. Scribite in libro quæcumque evenerunt.* Cui mandato quin pro ſua pietate paruerit Tobias uterque, dubitari non poteſt; cum præſertim Ebræorum mos eſſet res ſuas in commentarios referre. Hunc autem Librum quem habemus, cum ipſum eſſe qui ab illis ſcriptus eſt, multa perſuadent; primum quod

credibile

credibile non sit tantam fuisse posterorum focordiam, ut Librum Angeli jussu à viris tam perfectæ pietatis lucubraturum intercidere passi sint. Persuadet idem & Chaldaica loquela qua scriptus est, quæque in partibus illis usurpabatur, ubi vitam egit Tobias uterque. Latinam enim quam terimus interpretationem se ex Chaldaico sermone, ope hominis cujusdam linguæ utriusque periti, extudisse testatur Hieronymus. Unde recte quoque possumus concludere à Judæis Palæstinam incolentibus haudquaquam fuisse compositum. Hoc si ita foret, dicendum prorsus esset, factum id fuisse postquam Babylonis vinculis exemti sunt Judæi. Traditur enim in Beresith rabba & in Thalmude Hierosolymitano, Angelorum Raphaëlis, Michaëlis & Gabrielis nomina, cum mensium nominibus, è Babylonia venisse. Verum aperte demonstrat Chaldaica Libri oratio, ut dixi, aliunde repetendam esse ejus originem. Præter superiora persuadet etiam à Tobia utroque scriptum esse narratio *ἰστορησώτως*, quæ in Græca interpretatione, & Syriaca ad Græcam expressa, & Ebraica recentiore observatur. Hic enim Interpretum consensus indicare videtur quid exemplar primigenium habuerit. Hieronymi vero interpretatio etsi ex Chaldaico ipso archetypo derivata est; nihilominus tamen quoniam à se elaboratam ait Hieronymus adhibito Interprete, qui quæ legebat Chaldaice Ebraicis verbis reponebat, hinc alienum aliquid & adventitium huic adhæsisse par est suspicari; & quæ à Tobia *ἰστορησώτως* dicta erant, velut *ἰστορησώτως* dicta ad Hieronymum fuisse relata.

Hier. Pref. in Tob.

Hier. Pref. in Tob.

Ad hæc demonstrant Libri antiquitatem sententiæ quædam à sequentium ætatum Scripioribus usurpata. Cujusmodi illa est è quarto capite: *Eleemolyna ab omni peccato & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras*: quam sic repræsentavit Jesus Sirachides: *Conclude eleemolynam in corde pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo*. Legitur in eodem Tobie capite: *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias*: comparet eadem sententia apud Matthæum & Lucam. Quamquam ex ipsius naturæ dictatis sumi potuit. Scripsit Tobias: *Beatus ero si fuerint reliquie seminis mei ad videndam claritatem Ierusalem. Porta Ierusalem ex sapphiro & smaragdo edificabitur, & ex lapide pretioso omnis circuitus murorum ejus: ex lapide candido & mundo omnes platee ejus sternentur*. Talis propemodum fuit illa Ierusalem, quam Johanni ostendit Angelus in Apocalypsi: *Et erat structura muri ejus ex lapide iaspide, ipsa vero civitas aurum mundum, simile vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata. Fundamentum primum iaspis, secundum sapphirus, tertium chalcedonius, quartum smaragdus..... Et duodecim porte duodecim margarite sunt per singulas & singule porte erant ex singulis margaritis; & platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum perlucidum*. In quibus vides Tobie & Johannis consentientem novæ illius Ierusalem descriptionem. Hæc autem conveniunt doctrinæ vetustiorum Prophetarum, qui Hierosolymæ, ac montis Sion, & civitatis Dei symbolo ac nomine Ecclesiam Christi præsignificare solebant. Apponamus hic denique notationem jam sæpe adhibitam; genuinum esse Librum hunc, ut pote qui sit, uti esse fertur, ignorabilis Auctoris & temporis.

Tob. 4. 11.

Eccli. 29. 17.

Tob. 4. 16.

Matth. 7. 12.

Luc. 6. 31.

Tob. 13. 20, & seq.

Apoc. 21. 18,

& seq.

III. Extant libri Tobie Ebraice duæ editiones, à Munstero & à Fagio editæ: si modo duæ, non eadem credi possunt, quæ in multis licet dissentientes locis, maximam tamen inter se affinitatem habent, nec minorem cum tertia quadam, quæ manu scripta penes me est, quæque ad illam Munsteri propius accedit quam ad Fagianam. Multum illæ discrepant tum à Latina Hieronymi, tum & à Græca, quam presertim tamen assèctantur; ut si minus ab hac, ab aliis certe quæ ad illam accuratæ sint propagatam credere dignum sit. Utcunque est, temerarium esse & falsum liquet, quod à R. Davide Ganz in Chronologia traditum est, editionem Munsteri ab ipso Munstero confictam fuisse & suppositam, & quicumque nares habuerit non obtusas, futurum ut fraus ei facile subleat, totumque opus ineptum esse & stolidum, res vero quæ in eo narrantur, falsas penitus & commentitias. Quod judicium quam vanum sit, ex editione Fagiana & exemplari nostro manuscripto intelligitur: sed Judæum puidisset non ineptire. Scribit quidem Origenes ad Africanum accepisse se ab Ebraeis libros Tobie & Judith, ab eis Ebraice scriptos, in apocryphis haberi: sed Chaldaicum ipsum archetypum intelligo. Chaldaica quippe lingua Ebraicæ nomine sæpe continetur.

Disputatur de tribus Ebraicis libri Tobie editionibus.

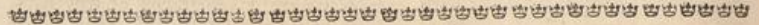
IV. Omnium Interpretationum Libri hujus, quæ hodie circumferuntur, antiquissima, ac proinde purissima, & exemplari simillima Græca est: nam ea, & veteri Latina ad illam accurata usos esse videmus Auctorem Constitutionum quæ Clementi adscribuntur, Polycarpum, Clementem Alexandrinum, aliosque Patres Græcos & Latinos Hieronymo vetustiores. Quid quod à Septuaginta Interpretibus concinnatam quidam arbitrati sunt, sed non ego credulus illis: cum enim in Canone non haberetur ille Liber, quis credat fuisse in luculento & accurato exemplari, quod ad

& de Græca.
Clem. Constit. Apost. 1. 1. c. 1. 1. 3. c. 15. 1. 7. c. 2. Polycarp. Epist. ad Philipp. Clem. Str. 1.

Ptolemæum Philadelphum transmissit Eleazarus Pontifex: Neque vero ejus auctorem Theodotionem dicam, quod multi faciunt, quippe quam vidisse certum sit Scriptores antiquiores Theodotione. Potius est ut eam Ægyptiis Hellenistis adscribamus, quos & eam ex Chaldaico exemplari excepisse verisimile est, & ad reliquas Scripturæ sacræ partes à Septuaginta Senibus Græce converfas, & usu quotidiano versari sibi solitas accudisse; atque hinc porro accepisse Christi Ecclesiam, & in suum demum Canonem retulisse.

Refelluntur
argumenta
Adversario-
rum.
Unicum ar-
gumentum.

V. Nunc vero postularet hic locus, ut vulgaria argumenta quibus oppugnari solet Liber iste, pro more nostro discuteremus: quod quoniam abunde factum est ab aliis, præsertim ab iis qui susceptis adversus ætatis hujus Heterodoxos velitationibus & controversiis inclaruerunt, disputatione hac superledebo. Unicum hoc refellam, quo ea Libri hujus antiquitas, quam statui, convelli potest, quod nempe non fuerit in Canone, cum credibile sit minime eum prætermisuram fuisse Synagogam magnam ac Esdras, à quibus Canon conditus est, si jam ante extitisset. Verum cum eo tempore maximis rerum difficultatibus premeretur Israëlita gens, quamvis libertati & patriæ reddita, nondum Esdras, quantumlibet studiosus ac diligens, omnes gentis suæ historias & veteris memoriæ monumenta à popularibus suis scripta colligere potuerat. Quæ postmodum reperta ab aliis, in Canone jam clauso & obfignato locum non habuerunt.

DE LIBRO JUDITH.

I. Disputatur de Auctore libri Judith. Variæ opiniones proponuntur. II. Incertus est ejus Auctor: conjectura ætas exploratur. Probatum eius *ἡλικίῃ* & antiquitas. III. Libros Tobie & Judith inter Hagiographos ab Ebraeis esse positos contra Scaligerum defenditur. IV. Disputatur de præcis libri Judith interpretationibus. V. Judith tempore Manassis regis Juda facinus suum videtur edidisse. VI. Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum. VII. Secundum argumentum. VIII. Tertium argumentum. IX. Quartum argumentum.

Disputatur
de Auctore
libri Judith.
Variæ opinio-
nes proponun-
tur.
Hieron. Præf.
in Judith.
Ibid. Orig. libr.
4. cap. 2.

I. QUÆ de libro Judith dictum sumus, paria sunt propemodum iis quæ de libro Tobie diximus: nam & ex Ebraeorum Canone segregatus est, & à Christi tamen Ecclesia receptus, & quæ in eo narrantur minime fictitia esse agnoscunt Judæi, & Librum ipsum inter Hagiographa collocant, Hieronymo teste, & Libri auctor ac scriptoris tempus veniunt itidem in controversiam, & recentiorum disputationibus adeo ventilata sunt in utramque partem & excussa omnia, ut vix quidquam videatur addi posse. Paucis tamen hanc quoque partem attingemus. Dixi incertum esse Libri Auctorem, & ita sane esse pridem dixit Isidorus. Sunt qui Eliachimum velint, alio nomine Joachimum dictum, in ipso Judithæ volumine memoratum, qui summum Judæorum Pontificatum tenuit Manassis Judæ regis temporibus, Librum elaborasse. A Josua Josedeci filio, summo itidem Judæorum Pontifice, Zorobabelis comite, scriptum esse affirmat Jedidæus, hoc est Philon Alexandrinus, in libro De temporibus, quem è Latino Ebraice retulit R. Azarias in *מאור עינים*; quippe Judithæ historiam Xerxis ævo evenisse censebat. At quamvis hoc opus Jedidæi, sic ipsum Pseudo-Philonis Judæi Breviarium temporum, ita tamen interpolatum est, ut aliud videri queat, & Joachimo Josuæ filio, summo itidem Pontifici, in Latina hac scriptio- ne supposititia adscribitur liber Judith, qui Josuæ ipsi in Ebraica. Hieronymus in interpretatione Eusebiani Chronici hæc scribit: *Cambyses aium ab Ebraeis secundum Nabuchodonosor vocari, sub quo Judith historia conscribitur*: cum debuisset scribere, *sub quo Judith historiam ferunt contigisse*: sic enim habent Græca: *ἡ ἱστορία τῆς Ἰουδαίας ὑποτίθειται ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονοσοῦ*. Grotius lucubraturum putabat hoc opus Antiochi Epiphaniis temporibus, paulo ante Assamonæorum principatum, totumque *ἡλικίῃ* censebat & concinnatum ad confirmandos Judæos adversus grassantem impii hujus Regis tyrannidem.

Euseb. Chron. libr. 2.

Grot. Præf. in Judith.

Incertus est
ejus Auctor:
conjectura

II. Ego in re incerta ab omni me assensu sustineo. Quod si tamen in tenebris micare liceat, scriptum conjiciam Babylonica captivitatis temporibus, ad leniendam exilii hujus ægritudinem, & spe arrigendos Israëlitarum animos. Id sua det Chalda-